

Hogeschool van Amsterdam

ONTWIKKELGESPREK

Opleiding	:	Opleiding tot verpleegkundige
Niveau	:	Bachelor
Varianten	:	voltijd, duaal
Opleidingscode (ISAT)	:	34560
Locatiebezoek d.d.	:	22 januari 2019
Accreditatiebesluit d.d.	:	27 augustus 2019
Ontwikkelgesprek d.d.	:	11 oktober 2019
Deelnemende auditoren	:	Klaus Boonstra Petrie Roodbol

Het hierna volgende verslag is door de deelnemende auditoren gevalideerd.

Waardevol ontwikkelgesprek bij HBO-V, HvA

Op 11 oktober voerde de opleiding HBO-V het ontwikkelgesprek met een delegatie van het visitatiepanel. Dit gesprek, met de panelleden Klaus Boonstra en Petrie Roodbol, was het laatste onderdeel van de accreditatie van de opleiding. Eerder bracht het panel een positief advies uit aan de NVAO over de kwaliteit van de opleiding op standaard 1 en 4, na de bezokedag op 22 januari 2019. In dit paneladvies werden sterke punten van de opleiding genoemd, waarbij met name het opleidingsniveau en de deskundigheid van de afgestudeerde HBO-V'ers opvielen. Naast alle sterke punten, bevatte het paneladvies ook een aantal aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling van de opleiding. Op basis van deze aanbevelingen heeft de opleiding 4 thema's geformuleerd, in afstemming met de panelleden. Door over deze thema's het gesprek te voeren, werkt de opleiding aan haar ontwikkeling. Het werd een waardevol gesprek tussen docent-onderzoekers van de opleiding en de panelleden. De kern van het gesprek en de belangrijkste conclusies zijn hieronder weergegeven.

Gespreksthema 1

Aanbevelingen uit het paneladvies:

- 'de verbinding met de specialistische praktijk nog sterker naar buiten te brengen in het informatiemateriaal over (de opzet van) de opleiding';
- 'studenten op een voldoende uitgebreide manier in contact te brengen met een breder scala aan werkvelden zodat zij op het einde van de opleiding een voldoende breed zicht hebben op 'de zorgsector als geheel.'

Ontwikkelvraag: hoe verhoudt dit zich tot elkaar; specialisatie enerzijds versus een breed beeld op sector als geheel?

De HBO-V is de afgelopen jaren gestart met de nieuwe programma's 'operatieassistent' en 'anesthesiemedewerker'. Deze opleidingen sluiten aan op de HBO-V, waarbij studenten in het derde studiejaar starten met onderdelen uit deze opleidingen. Deze studenten behalen dan na de reguliere 4 jaar het HBO-V diploma, in het navolgende jaar aangevuld met een diploma tot operatieassistent of anesthesiemedewerker. De opleiding heeft het voornemen meer van dergelijke programma's te ontwikkelen, zoals oncologie- en kinderverpleegkunde. Uit bestuurlijke afstemming met instellingen blijkt een duidelijke behoefte aan dergelijke trajecten, op hoofdlijnen worden er dan ook goede afspraken gemaakt door de opleiding. Tegelijkertijd zijn er ook uitdagingen, zo sluit de praktijk van instellingen en praktijkbegeleiding nog niet altijd aan bij deze ontwikkeling. Instellingen bieden ook zelfstandig door het CZO erkende en FZO gesubsidieerde 'in-service' opleidingen aan, waardoor er niet altijd draagvlak is voor de rol van de HBO-V als opleider. Verandering blijkt dan soms moeilijk te realiseren, dit wordt herkend door de panelleden.

Er is echter wel verandering nodig, door de ontwikkelingen van de zorg en de arbeidsmarkt die ernstig onder druk staat. De HBO-V vervult hierbij een voortrekkersrol, zo geven de panelleden aan. Zij beschikt over unieke mogelijkheden om verpleegkundigen vanuit verschillende perspectieven op te leiden. De panelleden adviseren de opleiding om deze ontwikkeling, ondanks de 'uitdagingen' die er zijn door te zetten en te vertrouwen op de expertise die zij in huis hebben.

Tijdens het gesprek blijkt dat HBO-V haar studenten met name in de eerste drie jaar ruim de gelegenheid geeft om zich breed te oriënteren. Dit biedt perspectief voor studenten en draagt ook

bij aan hun motivatie, zo geeft het opleidingsteam aan. Er worden stageroutes aangeboden waarmee studenten ervaring opdoen in verschillende werkvelden. Het laatste studiejaar kan de student kiezen in welke richting zij zich wil ontwikkelen en wordt er een bijpassende stage of leerwerkplek gezocht. Deze wijze van opleiden past bij de toekomstige ontwikkelingen in het werkveld, zo geven de panelleden aan.

Conclusie en advies t.a.v. thema 1

De panelleden ondersteunen de ontwikkelingen die de HBO-V heeft ingezet t.a.v. de programma's waarbij verpleegkundige vervolgopleidingen indalen/aansluiten bij de HBO-V. Ze benadrukken dat het aansluit bij de ontwikkelingen van de zorg en de verpleegkundige arbeidsmarkt. De HBO-V van de HvA bevindt zich in een unieke positie, door haar duidelijke visie op het verpleegkundige beroep en door het hoge niveau en de deskundigheid van de afgestudeerden. De panelleden adviseren om deze voortrekkersrol van de opleiding te benutten, om daarmee de leerroutes goed te positioneren en uit te bouwen. Door zich daarbij te richten op kansrijke trajecten en door draagvlak te creëren, kan de HBO-V richting geven aan de, door het panel noodzakelijk geachte, verandering.

Gespreksthema 2

Aanbeveling uit het paneladvies:

- 'ruimte te creëren (binnen het programma en) in de uitwerking van de leerresultaten zodat studenten een persoonlijke invulling kunnen geven aan hun ontwikkeling tot verpleegkundige.'

Ontwikkelvraag: hoe doen we dit, met een bomvol curriculum; hoe zorgen we dat er een juiste balans is tussen persoonlijke invulling en het behalen van de eindtermen?

Dit is een belangrijk onderwerp voor studenten, zo geeft de opleiding aan. Studenten zijn tevreden over de opleiding, maar ervaren niet altijd de ruimte voor eigen invulling binnen het programma. Het opleidingsteam heeft oog voor deze behoefte van studenten. Eerder heeft de opleiding ervaring opgedaan met extra-curriculaire activiteiten, dat leidde echter niet altijd tot zinvolle invulling door studenten. Het huidige programma biedt volgens docenten ruimte voor eigen invulling, zoals de keuzemogelijkheden binnen opdrachten, maar door studenten wordt dit niet altijd zo ervaren. De opleiding gaat meer keuzeruimte creëren door minoren van 15 EC aan te bieden, en door extra scholingsactiviteiten binnen het 'AMC-programma'. Tegelijkertijd ervaren studenten het curriculum als 'vol'. Mede daarom verkent de HBO-V de mogelijkheden om toetsdruk te verminderen, alsook de druk van opdrachten en bewijslast. Daarbij benoemt een panellid EPA's (entrustable professional activities) en 'entrustment based dialogue' ter vervanging van schriftelijke opdrachten.

Het opleidingsteam benoemt ook op welke wijze studenten worden begeleid, met aandacht voor persoonlijke keuzes en ontwikkeling. Zo zijn er de studiedagen binnen 'fit-for-practice', daarnaast wordt er tijdens de studiebegeleiding binnen de onderwijseenheid professionalisering en bij het ontwikkelen van stagewerkplannen ingegaan op de persoonlijke ontwikkeling van de student. De gespreksdeelnemers zijn het erover eens dat de mindset en attitude van docenten en praktijkbegeleiders hierbij een belangrijke rol spelen. Hier kan op worden ingezet, door tijd en aandacht voor de ontwikkeling van studenten, niet alleen cognitief, maar ook affectief. Begrip voor de drukke levensfase van studenten is daarbij van belang; ze worden in deze periode zelfstandig, werken vaak naast de studie, of er is sprake van bijzondere persoonlijke omstandigheden. Dit dienen begeleiders ook mee te nemen, omdat het functioneren van de student erdoor wordt beïnvloed.

Conclusie en advies t.a.v. thema 2

Tijdens het gesprek zijn er verschillende opties benoemd die ruimte creëren voor de persoonlijke ontwikkeling van studenten. Zo adviseert een panellid om alternatieven voor schriftelijke opdrachten te verkennen, om daarmee de bewijslast te beperken. Daarnaast zijn de mindset en attitude van docenten en praktijkbegeleiders in de begeleiding van studenten van belang. Door studenten met aandacht te begeleiden, wordt de persoonlijke ontwikkeling van studenten bevorderd.

Gespreksthema 3

Aanbeveling uit het paneladvies:

- 'onderscheidende kenmerken van de HvA zoals *internationalisering, de grootstedelijke context en diversiteit/ interculturaliteit* die aan bod komen in het programma, kunnen explicieter in de leerresultaten vermeld worden.'

Ontwikkelvraag: hoe kunnen we dit explicieter in de leerresultaten terug laten komen? Er is soms ook 'ongemak' bij een onderwerp als diversiteit.

Het opleidingsteam legt uit dat er veel projecten zijn binnen de HvA, die aansluiten bij de bovengenoemde onderscheidende kenmerken. Het blijkt een uitdaging om HBO-V studenten aan alle projecten mee te laten doen, het past niet altijd binnen het curriculum. Een voorbeeld hiervan is 'diversiteit en inclusie', dit is een strategisch programma binnen het Instellingsplan van de HvA. Tijdens het gesprek wordt duidelijk dat HBO-V studenten op stage voortdurend in aanraking komen met allerlei aspecten van diversiteit. De panelleden herkennen de diverse context in Amsterdam en de leermogelijkheden die dit creëert voor studenten. Echter, binnen de opleiding zou de omgang met diversiteit verder ontwikkeld kunnen worden, zo geeft het opleidingsteam zelf aan. Impliciet is diversiteit aanwezig, zo zijn de achtergronden van de studentenpopulatie zeer divers. De opleiding maakt een afweging om diversiteit expliciet op te nemen in de programma's, zoals in jaar 1, of dat het impliciet in het onderwijs aan de orde komt. Het blijkt in ieder geval dat docent-onderzoekers diversiteit als een belangrijk onderwerp zien. Zo zijn er al verschillende casussen opgenomen in het onderwijs. Docent-onderzoekers ervaren het soms wel als lastig om diversiteit op de juiste manier aan de orde te stellen, waardoor er niet altijd aandacht aan wordt besteed. Hier liggen nog verdere ontwikkelmogelijkheden voor docent-onderzoekers, door kennis en vaardigheden op te doen en door met elkaar in gesprek te gaan. De gespreksdeelnemers zijn het erover eens dat het belangrijk is om open te staan voor diversiteit in brede zin. Dit biedt de mogelijkheid aan docenten en studenten om van diversiteit te leren.

Conclusie en advies t.a.v. thema 3

In de praktijk binnen de regio Groot-Amsterdam komen HBO-V studenten voortdurend in aanraking met mensen van verschillende achtergronden. Om diversiteit ook binnen de opleiding op een goede manier aan de orde te kunnen stellen, is het belangrijk dat het bewustzijn en de attitude van docenten wordt gestimuleerd. Daarbij is een open houding van belang, zodat docenten en studenten van diversiteit kunnen leren.

Gespreksthema 4

Dit laatste gespreksthema werd ingebracht door één van de panelleden. De aanleiding hiervoor was het positieve oordeel over de HBO-V uit het laatste accreditatierapport. Het panellid geeft aan dat de HBO-V van de HvA een koppositie inneemt binnen de verpleegkundige opleidingen in Nederland. De duidelijke visie van HBO-V, de onderscheidende kwaliteit van de eindproducten en het opleidingsniveau en deskundigheid van de afgestudeerden liggen hieraan ten grondslag.

De ontwikkelvraag die hierbij gesteld werd, luidde: *hoe kan de opleiding deze koppositie benutten om een voortrekkersrol te vervullen binnen het verpleegkundig veld?*

De relevantie van deze vraag wordt toegelicht aan de hand van ontwikkelingen in de zorg en het verpleegkundige werkveld. De zorgvraag neemt toe, terwijl het aantal verpleegkundigen afneemt. Er is sprake van een urgent maatschappelijk debat, waarbij de verpleegkundige een belangrijke plaats inneemt. Het onderwijs, en dan met name dat van de HBO-V van de HvA is daarbij een belangrijke speler, zo geeft het panellid aan. Daarbij is het ook van belang om samen te werken met andere relevante hogescholen.

Het opleidingsteam legt uit dat de HBO-V zich nadrukkelijk profileert als zorgopleiding. Dit heeft zij gedaan naar aanleiding van het rapport van de commissie Kaljouw. Opleidingen hebben hierin verschillende keuzes gemaakt, zo zijn er bijvoorbeeld AD-opleidingen die zich op het zorg- en welzijnsdomein richten. Er wordt bepleit dat deze overlap tussen domeinen niet bijdraagt aan de positionering van het verpleegkundig beroep. Het opleidingsteam herkent de urgentie van het huidige maatschappelijke debat en de belangrijke rol die de verpleegkundige daarbij kan innemen.

Conclusie en advies t.a.v. thema 4

Er is sprake van een urgent maatschappelijk debat, waarbij de verpleegkundige een belangrijke plaats inneemt. De verpleegkundigen staan als beroepsgroep voor belangrijke keuzes om zich toekomstbestendig te kunnen blijven ontwikkelen. Het panellid adviseert de HBO-V van de HvA om richting te geven aan de verpleegkunde van de toekomst door duidelijke keuzes te blijven maken.